

Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Τι είναι ; Τμήμα ενός ευρύτερου κειμένου, μια αυτόνομη νοηματική ενότητα στην οποία αναπτύσσεται ένα από τα επιμέρους θέματα/ιδέες του κειμένου.

ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ	
ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	Αρετές
<p>Θεματική περίοδος</p> <ul style="list-style-type: none"> Η κεντρική ιδέα, το θέμα της παραγράφου, που θα αναπτυχθεί διεξοδικότερα με τα σχόλια. Βρίσκεται συνήθως στην αρχή, μερικές φορές στη μέση και σπάνια στο τέλος της παραγράφου. 	Ακρίβεια, σαφήνεια, συντομία
<p>Σχόλια ή λεπτομέρειες</p> <ul style="list-style-type: none"> Οι επιμέρους ιδέες, τα στοιχεία που αποδεικνύουν, αναλύουν, εξηγούν, σχολιάζουν το θέμα. Διακρίνονται σε βασικές και βοηθητικές. 	Προσεκτική επιλογή, αλληλουχία, συνεκτικότητα, επάρκεια, έμφαση σε σημαντικά σημεία
<p>Πρόταση κατακλείδα</p> <ul style="list-style-type: none"> Το συμπέρασμα ή μια γενική σκέψη ολοκληρώνει τη νοηματική πορεία της παραγράφου. Βρίσκεται στο τέλος ή πολλές φορές παραλείπεται. 	Συντομία, περιεκτικότητα, σαφήνεια.

Άσκηση

1. Να βρεις τα δομικά μέρη των παρακάτω παραγράφων :
  - I. Η επικοινωνία είναι κοινωνική πράξη, διαμορφώνει τις κοινωνικές σχέσεις, αποτυπώνει την κοινωνική ιεραρχία, με δυο λόγια έχει επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων. Η επικοινωνία δεν είναι μόνο γλωσσική, γιατί ολόκληρη η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι επικοινωνιακή. Ακριβώς επειδή ο άνθρωπος είναι ον κοινωνικό, με την κάθε πράξη συνεχώς μεταδίδει και προσλαμβάνει μηνύματα. Μεταδίδει μηνύματα με ήχους εξωλεκτικούς (αναστεναγμός, βηχάκι που καθαρίζει τον λαιμό, σφύριγμα), με επιφωνήματα, με το μουρμούρισμα, με τις εκφράσεις του προσώπου, με χειρονομίες, αλλά και με την ενδυμασία, την αισθητική του σώματος, τη γλώσσα του σώματος, το βλέμμα, τη σιωπή. Ολόκληρη, λοιπόν, η επικοινωνία σχετίζεται με την κοινωνική ιεραρχία και τις κοινωνικές ταυτότητες.
  - II. Η γλώσσα αποτελεί στοιχείο ουσιαστικής ψυχικής συνοχής των μελών μιας κοινωνίας. Γιατί είναι κοινό κτήμα των μελών της και χρησιμεύει όχι μόνο ως όργανο επικοινωνίας αλλά -κυριότατα- ως μέσο για τη συμμετοχή όλων στις λειτουργίες της κοινωνικής ζωής και τα πολιτισμικά αγαθά. Είναι περιουσία του κοινωνικού συνόλου και απαραίτητος όρος για τη μετοχή του ατόμου στον αξιολογικό κώδικα της κοινωνίας και την ενεργό σύμπραξη του στα κοινά προβλήματα. Επομένως η γλώσσα ευνοεί την κοινωνικοποίηση των ατόμων και ισχυροποιεί την κοινωνική ενότητα.
  - III. Η γλώσσα είναι συνυφασμένη με την έκφραση του ανθρώπου καθώς και με την από αυτήν υπηρετούμενη επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων. Δεν είναι όμως η γλώσσα ο μόνος εκφραστικός τρόπος του ανθρώπου. Εκφραστικός τρόπος του ανθρώπου είναι και η άναρθρη φωνή, κάτι προγλωσσικό, είτε η εκφώνηση έρρυθμων ήχων, η γεννητική της μουσικής. Εκφραστικός τρόπος του ανθρώπου είναι και η κάπως ρυθμική δόνηση του σώματος, η γεννητική του χορού. Εκφραστικός τρόπος του ανθρώπου είναι και η χάραξη γραφήματος είτε η πλαστική διαμόρφωση κάποιου υλικού, απαρχές των εικαστικών τεχνών.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Το περιεχόμενο μιας παραγράφου μπορεί να αναπτύσσεται με : **1.Αιτιολόγηση, 2.Αναλογία, 3.Ορισμό, 4.Διαίρεση, 5.Παραδείγματα, 6.Αίτιο και αποτελέσματα, 7.Σύγκριση και αντίθεση, 8.Συνδυασμό μεθόδων**

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ ΜΕ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	
Θεματική περίοδος	Είναι μια κρίση/ άποψη διατυπωμένη με τρόπο που να προκαλεί το ερώτημα «γιατί;»
Σχόλια ή λεπτομέρειες	Παρουσιάζονται λογικά και πειστικά επιχειρήματα που αιτιολογούν τη Θ.Π.
Διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις	Αιτιολογικοί σύνδεσμοι και φράσεις : επειδή, γιατί, αφού, καθώς, διότι κλπ

Παραδείγματα παραγράφων με αιτιολόγηση

- I. Σήμερα η εξειδίκευση έγινε απολύτως αναγκαία. Πρώτον, γιατί οι ασχολίες του σύγχρονου ανθρώπου καλύπτουν ένα τόσο ευρύ φάσμα, ώστε να είναι αδύνατη η ταυτόχρονη επίδοση του σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς. Έπειτα, η εξειδίκευση επιβάλλεται στην εποχή μας από την έκρηξη των επιστημονικών γνώσεων. Όσο περισσότερα αντικείμενα περιλαμβάνονται στο πλάτος μιας επιστήμης, όσο πιο δύσκολη γίνεται η έρευνα τους σε βάθος. Αν σε αυτά προσθέσουμε και την ανάγκη να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα πολύπλοκα προβλήματα που υπάρχουν στην εποχή μας, αντιλαμβανόμαστε πόσο απαραίτητη είναι σήμερα η εξειδίκευση.
- II. Θα ήταν επικίνδυνο σφάλμα να στηριχθούμε σήμερα στην άποψη ότι ο πυρηνικός πόλεμος μπορεί να αποφευχθεί ή να προληφθεί... Πρώτο, γιατί η τεχνολογία μπορεί να καταστρέψει αυτή την ισορροπία. Έπειτα, η ισορροπία γίνεται όλο και πιο ασταθής. Τέλος, γιατί ένας τρελός ή ένας ψυχοπαθής, που η ψυχοπάθειά του δεν έχει διαγνωστεί, είναι δυνατό να φθάσει να πατήσει το κουμπί. Και ακόμη, ένα απλό ατύχημα μπορεί να ερμηνευτεί από την αντίπαλη πλευρά σαν επίθεση και να εξαπολύσει το ολοκαύτωμα.

Άσκηση : Να αναπτύξεις σε παράγραφο με αιτιολόγηση μια από τις παρακάτω θεματικές περιόδους:

Η ευχέρεια στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών αποτελεί σήμερα απαραίτητο επαγγελματικό εφόδιο.

Η γλώσσα είναι επικοινωνία

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ ΜΕ ΑΝΑΛΟΓΙΑ	
Η αναλογία χρησιμοποιείται για να αναλυθούν δυσνόητες έννοιες / καταστάσεις, που παραλληλίζονται / συσχετίζονται / συγκρίνονται με έννοιες / καταστάσεις οικείες και γνωστές. Οι όροι που παραλληλίζονται είναι διαφορετικής φύσης (π.χ. η θάλασσα με την ψυχή του ανθρώπου), έχουν αναλογίες και όχι ομοιότητες.	
Θεματική περίοδος	Έχει τη μορφή παρομοίωσης, παραλληλίζονται ή παρομοιάζονται δύο όροι / έννοιες.
Σχόλια ή λεπτομέρειες	Παρατίθενται εκτεταμένες παρομοιώσεις / παραλληλισμοί, επισημαίνονται αναλογίες μεταξύ των δύο όρων
Διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις	Λέξεις και φράσεις που δηλώνουν αναλογία : σαν, όπως ... έτσι, το ίδιο συμβαίνει και..., με παρόμοιο τρόπο..., μοιάζει κλπ

Παραδείγματα παραγράφων με αναλογία

- I. Η εξάπλωση μιας επιδημικής αρρώστιας γίνεται όπως και η εξάπλωση μιας πυρκαγιάς. Η φωτιά ξεκινάει από ένα περιορισμένο σημείο του δάσους καίγοντας τα γύρω ξερόχορτα· ύστερα υψώνεται στα χαμηλά ξερόκλαδα των δέντρων, κατόπιν αναρριχιάται απειλητική στα ψηλά φυλλώματα των κοντινών δέντρων και, τέλος, βοηθούμενη από τον αέρα, αρχίζει και παίρνει διαστάσεις, καταβροχθίζοντας με τις πύρινες γλώσσες της τα δέντρα που βρίσκονται στην πορεία της. Κάπως έτσι ξεφαντώνει και η επιδημία: αρχικά εμφανίζεται σ' ένα δύο αρρώστους· ύστερα κολλάει στους πιο ευαίσθητους ή λιγότερο υγιείς συγγενείς τους· κατόπιν εισβάλλει στα μικρά παιδιά και στους γέροντες της γειτονιάς· τέλος, παίρνει ανεξέλεγκτα διαστάσεις σκορπίζοντας τρόμο, ρίγη, εμετούς και πυρετούς σ' όλη τη χώρα.
- II. Ανθρώπινη ψυχή και χωράφι έχουν ανάγκη καλλιέργειας. Χωρίς καλλιέργεια η ψυχή μοιάζει με άγονο χωράφι. Μόνο η επίδραση της παιδείας στο χωράφι της ψυχής θα το γονιμοποιήσει και θα ικανοποιήσει τον καλλιεργητή του: αποκάλυψη αρετής, προτερημάτων, ικανοτήτων... Έτσι και το άγονο χωράφι, με την κατάλληλη καλλιέργεια θα γίνει εύφορο προς καρποφόρηση των σπόρων του φυτευτή...

Άσκηση : Να αναπτύξεις σε παράγραφο με αναλογία μια από τις παρακάτω θεματικές περιόδους:

Τα παιδιά που μεγαλώνουν μέσα σε πολυκατοικίες μοιάζουν με πουλιά κλεισμένα σε κλουβί.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι το ποδόσφαιρο είναι μια σύγχρονη θρησκεία.